

Ann Kleimola

Socius Honoris Causa 2012, laudáció

Ann Kleimola az Egyesült Államokbeli Nebraska-Lincoln Egyetem történész professzora. 1970-ben szerzett PhD fokozatot a Michigani Egyetemen középkori orosz történelemből. Két évvel később tanársegédként elkötelezte magát a Nebraska-Lincoln Egyetemnek, amihez egész szakmai előmenetele során hű maradt. Az egyetemen kezdetben középkori és kora újkori orosz történelmet tanított, majd az oktatásszerkezet sajátosságaiból fakadóan a XVIII., az utóbbi években pedig a XIX. század orosz történelmének oktatása is felkerült szakmai palettájára. Kutatói érdeklődésének homlokterében azonban mindvégig a XVI–XVII. századi orosz társadalom és a kultúra viszonyrendszere állt. Míg oktatási tevékenységében a történelem lényegi, nagy folyamataira fókuszált, tudományos kutatásai során a társadalmi lét sajátos részletei felé fordította figyelmét: a 'cseppben a tenger' metonimikus elvét követve a hétköznapi élet részmozzanataiban próbálta tetten érni a történelem mozgásait. A Ruszisztikai Központ nemzetközi konferenciáira mindig ezeknek a kutatásoknak a gyümölcseiből hozott el egy-egy előadásra valót. Például a kora-középkori kulturális mecenatúra női oldalairól, az ikonhímezés kulisszatitkairól, a női kolostorok mentsvárszerepéről a tragikus élethelyzetbe került nők életében, vagy arról, hogy milyen viszonyban voltak a lóval a középkori orosz társadalom különböző rétegeinek képviselői, illetve hogyan következett ebből a viszonyrendszerből az állatorvoslás fejlődése Moszkóviában. Ugyanezt a modellt a vadászkutyák vonatkozásában is megvizsgálta Kleimola professzor. Noha egyetemi oktatói és kutatói munkássága átfogó, holisztikus (nem véletlenül volt évekig alelnöke a Középkori Szláv Tanulmányok Társulatának – Early Slavic Studies Association), ám két sajátos irány még az esetleges témafelsorolásból is kirajzolódik. Az egyik a nők helyzetének és szerepének diszkrét vizsgálata a történelmen keresztül, már 1970 óta, amikor ez a megközelítés még egyáltalán nem volt irányadó (szintén nem véletlen tehát, hogy vezetőségi tagja a Társulatnak a Nőkért a Szláv Tanulmányok Területén – Association for Women in Slavic Studies). Kutatásainak másik vonulata pedig az embert és a háziállatokat összekötő árnyalt és finom viszonyrendszer jelentőségének felvetése történelmi perspektívában.

Itt és most Ann Kleimola teljes munkásságának ismertetésére nem vállalkozom, hanem felvállalt elfogultsággal csak arra a szeletére szorítkozom, ami Kleimola professzort a Ruszisztikai Központhoz köti. Ann Kleimola nem csak saját egyeteméhez hűséges, hanem a Ruszisztikai Központoz is. 1998 óta részt vesz valamennyi, kétévenként megrendezésre kerülő nemzetközi konferenciákon. Ez azt jelenti, hogy idén nyolcadszor tudhatjuk előadóink között.

A Ruszisztikai Központ egyik fő aspirációja a rendszeressé váló nemzetközi konferenciák megrendezésével az volt, hogy hidat képezzen, illetve platformot teremtsen az orosz nyelvű és a nem orosz nyelvű történeti ruszisztikai iskolák közti rendszeres szakmai párbeszédnek. Hiszen nemcsak izgalmas, hanem a teljes igazság feltárása felé vezető úton elengedhetetlenül szükséges megismerni, hogy egy-egy nemzet történelméről mit gondolnak mások a világban. A budapesti Ruszisztikai Központ konferenciáin a kaleidoszkóp darabjait egyrészt az oroszországi történészek belső azonosulást tükröző nézőpontjai, másrészt az amerikai és nyugat-európai műhelyek távolságtartó rálátást biztosító szempontjai, harmadrészt a sajátos közép-európai, első sorban magyar, „kint is vagyunk-bent is vagyunk” pozíciót tükröző nézőpontok adták. Természetesen ennek az összképnek az eléréséhez elengedhetetlen volt az is, hogy az amerikai, a nyugat-európai és az oroszországi ruszista közösség tagjai vegyék a fáradságot, és elutazzanak Budapestre.

Az, hogy az Egyesült Államokból érkező kutatók 1998 óta folyamatosan vállalják a 6-8 órás időeltolódással járó nehézségeket, meggyőződésünk szerint nem kis mértékben Ann Kleimolának köszönhető, aki egyetlen konferenciánkon való részvételt sem mulasztott el. Nyilván az ő személyiségének és szakmai vonzerejének is nagy szerepe van abban, hogy kollégái, Brigit Farley a Washingtoni Állami Egyetemről, Daniel Kaiser az iowai Grinnell College-ból, Gail Lenhoff a Los Angeles-i California Egyetemről, Nancy Kollmann a Stanford Egyetemről vagy Janet Martin a Miami Egyetemről többször megtisztelte szellemi adományával tudományos rendezvényeinket és kiadványainkat. Ann Kleimola is annak a kutatói körnek a tagja, akik az észak-amerikai orosz történettudomány emblematikus alakja, a nemrég elhunyt Nyikolaj Rjazanovszkij szellemiségét követték, és akikkel a kapcsolatot az oroszországi orosz történettudomány emblematikus figurájának, Ruszlan Grigorjevics Szkrinnyikovnak köszönhetően sikerült Budapesten felvenni. Köszönjük Ann Kleimolának, hogy ez a kör szilárdan együtt maradt, sőt az évek során bővült az Egyesült Államokban.

Végezetül hadd szóljak néhány szót Ann Kleimoláról, az emberről. Ami a konferenciák munkájában és a konferenciakötetek létrehozásában való részvételét illeti, ki kell emelni hallatlan precizitását, pontosságát, határidő-szenzibilitását. Az egyetlen nehézség, amivel folyamatosan küzdött, az a terjedelem. Lírai alkatából, filológiai körültekintéséből fakadóan nehezebbre esett 20.000 karakterbe tömöríteni mondanivalóját, de becsületére legyen mondván, hogy e csatákat nem a szerkesztővel, hanem önmagával vívta. Minden javaslatért, javításért hálás volt.

Visszafogott, diszkrét, tapintatos, ugyanakkor nyitott, érdeklődő, kíváncsi ember. Az évek során szinte észrevétlenül derült ki róla, hogy nagy rajongója és alapos ismerője Bartók Béla munkásságának, Bartókon keresztül pedig Kodály Zoltánnak is, ezért budapesti tartózkodásai során zenei zárandokhelyeket is kialakított magának.

És hogy az állatok iránti történelmi érdeklődése is mennyire hiteles emberileg, azt jól szemlélteti, hogy tőle, Amerikából tudtam meg: az ELTE Etológia Tanszékének van egy világhírű fiatal kinológusa, Miklósi Ádám, akinek *A kutya viselkedése, evolúciója és kogníciója* című monográfiáját Kleimola professzor javaslatára vettem a kezembe. Hát így kerekedik a világ a Ruszisztikai Központban Ann Kleimolának köszönhetően.

Reméljük, hogy a jövőben is leghűségesebb konferencialátogatóink között tudhatjuk majd.

Gyimesi Zsuzsanna